UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundißimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Cap. 1. Tangitur natura adiutorij sufficientis, & ostenditur nullum dari post lapsum quin simul efficax sit. Hoc enim repugnat multis principijs Augustini & Ecclesiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

Visual Library

CORNELII IANSENII EPISCOPI IPRENSIS DE GRATIA CHRISTI SALVATORIS

LIBER TERTIVS.

Qui eſt de gratia ſufficienti.

CAPVT PRIMVM.

Tangitur natura adjutorij ſufficientis, & oſtenditur nullum dari poſt lapſum quin ſimul efficax ſit. Hoc enim repugnat multis principijs Auguſtini & Eccleſiæ.

QVæ hactenus de medicinali Salvatoris adjutorio tum aſſerendo, tum objectiones ex ipſo ſancto Auguſtino petitas diſſolvendo diſſeruimus, quo captivum arbitrium à concupiſcentiæ ſervitute liberatur, & ut bonũ velit & agat adjuvatur, ad oculum niſi fallor oſtendunt, quantoperè à tramite veritatis aberraverint, qui magis ex principiis Philoſophorum quam Auguſtini aut Eccleſiæ, concurſum Dei generalem, vel habitus virtutum, vel etiam gratiam, quam *ſufficientem* dicunt, pro vero Chriſti adjutorio protulerunt. Et quidem de duobus primis adjutorii generibus, facile credo, mihi conſentiet quiſquis vel à limine lucubrationes Auguſtini, & Conciliorum doctrinam ſalutaverit. De poſtremo major videtur eſſe difficultas. Nam per iſtam duplicis adjutorii diſtinctionem *quo* fit actio, & *ſine quo non* fit, oſtendi videtur, gratiam ſufficientem, non ſolum non eſſe Chriſti Salvatoris gratiã, ſed etiam totum iſtud adjutorii genus ita radicitus evelli, ut humana voluntas concupiſcentiali morbo læſa & infirmata, nihil omninò boni cùm eo velle vel operari poſſit.

Sed illud ipſum eſt, quod iſtam adjutorii medicinalis naturam attentius ponderantes non mediocriter perturbat. Videtur enim ſanæ doctrinæ repugnare quod nullum nunc detur hominibus adjutorium, quo poſſint credere, orare, diligere, Deique præcepta facere, qui illa vel negligendo vel ſpernendo prævaricantur. Nam undè judicandi ſunt ſi non acceperunt, legem Dei cuſtodire poſſe, ſi velint? Vt quid eos monemus, ſuademus, hortamur, præcipimus, minamur, ac pœ- A nis plectimus, ſi non datur eis, qui non faciunt, adjutorium quo & velle facere legem Dei, & re quoque ipsâ adimplere ſufficiant? Hæc per ſe gravia eſſe, docendique conſuetudine facta eſſe graviora, non diffiteor. Verumtamen quia mihi in hoc opere propoſitum eſt, non tam ex meo ſenſu patefacere, quid ex parte rei de divinæ gratiæ adjutorio ſtatuendum ſit, quam quid ſtatuerit Auguſtinus, atque ejus veram genuinamque ſententiam, eruditorum oculis exponere, nullis difficultatibus territus, porrò peragendum eſſe cenſeo. Eruet, ſpero, Auguſtinus ipſe ac Deus cuius cauſam doctiſſimus pariter ſanctiſſimuſque Præſul egit, profunda de tenebris & aſpera faciet, quantum rei perplexæ natura ſinit, in vias planas: ut neq; eruditione ſuâ profundiſſimâ, neq; pietate Eccleſiæ ſacratiſſimâ, neque iuſtitiâ Dei irreprehenſi- B bili, quicquam indignum docuiſſe videatur.

Quapropter ſufficientem illam gratiam, quam Scholaſtici multi in Theologiam velut adjutorium Salvatoris intulerunt, ab Auguſtino deſtructam, funditusque everſam eſſe, libens fateor. Hoc enim principia hactenus ex eo tradita, cum quibus illa gratia ſubſiſtere nullo pacto poteſt, perſpicuè probant. vocamus autem illam ſufficientem gratiam, ſeu ſufficiens adjutorium, præter quod nihil aliud ex parte Dei per modum principii neceſſarium eſt, ut homo velit aut operetur. Sic enim à multis recentioribus & vulgo ferè accipi ſolet. Quod ſi verò ſic accipiatur ut ſufficiens dicatur, ſicut à quibuſdam dicitur, quod ſatis eſt, ut homo dicatur poſſe operari, quamvis aliud adhuc neceſſarium ſit ut de facto operetur, de hujuſmodi ſufficienti gratia, non eſt hìc noſtra controverſia. Talem enim ſufficientem fortaſſe non difficul-

ter S. Aug. admitteret, quamvis eſſe veram
illam Chriſti gratiam, de qua quæſtio eſt,
pernegaret. Nullum igitur jam dari homini-
bus lapſis adjutorium ſufficiens juxta primum
ſenſum, quin ſit ſimul efficax in Auguſtini
principiis exploratū eſt. Viderunt hoc etiam
tradiderúntque non pauci recentiores, & in

a Alvarez l. 8. de auxilio diſp. 79. n. 2.
b Cumel diſput. variar. ad 1. part & 1. 2. diſput. 4. ſect. 2 concluſ. 1.
c Navarette controv 19. ad quæſt. 19. prima parte.
d Sylvius in 1. 2. q 111. quæſito 3. concluſ. 3.

primis a Didacus Alvarez, b Cumel, c Na-
varette, d Sylvius, denique omnes illi Do-
ctores qui tenent præter adjutorium ſuffi-
ciens, quod dat nudum poſſe, neceſſarium
eſſe aliud auxilium efficax, quo Deus efficiat
ut actualiter operetur. Hoc ipſo enim apertè
ſentiunt, nullum dari adjutorium ita ſuffi-
ciens, ut nihil aliud ex parte Dei ad actu ope-
randum requiratur, quin ſit ſimul efficax. Sed
omnium apertiſſimè hoc tanquam S. Augu-
ſtini doctrinam docuerunt duæ celebres Fa-
cultates Sacræ Theol. Lovanienſis ac Dua- B
cenſis; quando judicii ſui cenſuram adver-
ſus propoſitiones quaſdam ſibi oblatas pro-
tulerunt. Nam Lovanienſis in Cenſura pro-

Facultas Sacræ Theologiæ Lovan. in Cenſura Propoſ. 14.

poſitionis 14. ſic loquitur: *Cùm certum ſit non
præſtari à Deo hujuſmodi hominibus* (induratis)
*gratiam eam, quæ cor lapideum & cæcitatem auſe-
rat, manifeſtum eſt, eos non habere ſufficiens auxi-
lium, ut convertantur, cum ſine jam dicta gratia,
nullum eis auxilium ſufficiat, ſive illa exterior ſit,
etiam cum miraculis prædicatio, ſive interior per Spi-
ritum timoris concuſſio, aut velleitatis etiam cujuſ-
dam inſpiratio.* Et in apologia Cenſuræ ſuæ mul-
tis argumentis ex profeſſo improbant, id
quod ab aliis dictum fuerat: *Fieri poſſe & de fa-
cto ſæpè fieri, ut quis auxilium habeat præveniens om-
nino ſufficiens in genere auxilij prævenientis ad con-
verſionem, & tamen non convertatur, quia non vult.*
De qua propoſitione ſubjiciunt generaliter:
*Hoc eſt, quod iterum nobis non probari teſtamur, ne-
gamuſq́, doctrinæ Auguſtini conſentaneum.* Pro- C
bántq; ſententiam ſuam ſex argumentis, & ad
ſingula concludunt ſequi, non eſſe gratiam
ſufficienter præparantem niſi in eo qui actu
credit, convertitur aut operatur. Facultas
verò Duacenſis in earundem propoſitionum
cenſura, tradit eandem doctrinam diſertiſſi-
mè & multis locis. Nam in primis in cenſu-
ra propoſitionis ſecūdæ, cùm definijſſet auxi-
lium ſufficiens illud eſſe, *præter quod ex parte Dei*

Facultas S. Th. Duacenſis in cenſura Aſſert. 2.

non eſt aliud neceſſariū, mox diverſis modis oſten-
dit, non aliud eſſe ſufficiens, niſi quo reipſa
cor frangitur & convertitur. Dicunt enim in
eodem loco, quod *nec illi quibus Evangelium præ-
dicatur, credere poſſunt, niſi Deus cor eorum aperiat
ut prædicationi intendant*: Dicunt id quod Aug.
protulit, inſcrutabilis eſſe judicii Dei, quod
huic detur gratia, illi non detur, eum hoc
*haud dubiè intelligere de auxilio ex parte Dei ad ſalu-
tem neceſſario*; cùm tamen loquatur de ſolo
auxilio efficaci. Dicunt in Cenſura propoſi- D
tionis 14. qua tradebatur induratos & excæ-
catos habere ſufficiens auxilium ex parte Dei
ut convertantur, rejiciendā eſſe penitus iſtam

Ibid. in Cenſura Aſſert. 14.

aſſertionem. *Nam neque induratus converti poteſt,
niſi per gratiam auferentem cor lapideum, & tri-
buentem cor carneum, quam utique quamdiu indura-
tum eſt, non habet, neque excæcatus poteſt aſpicere*
A *lumen veritatis, niſi per gratiam tenebras ejus illu-
minantem, & velamen de corde ejus auferentem, quam
ſimiliter quamdiu excæcatus eſt, non habet. Neque
infidelis quiſquam poteſt credere, niſi per gratiam qua
cor ejus ex infidelitate ad fidem mutetur &c.* Et in
Cenſura propoſitionis 15. *Non eſt negandū quin*

In Cenſura Aſſert. 15.

*poſſint converti ad Deum omnes peccatores durante
hac vita, ſed ſimul quoque fatendum eſt, nullum pec-
catorem converti poſſe, niſi per ſpecialem Dei gratiam,
ſeu ſpeciale auxilium quo voluntas ejus in bonum mu-
tetur, quod auxilium non habet niſi cum actu conver-
titur.* Vtraque verò Facultas doctrinam ſuam
tanquam S. Aug. principiis, quorum peri-
tiſſimæ fuerunt, maxime conſentaneam tue-
tur, & ex profeſſo probat. Vnde Duacenſes
ad propoſitionem 8. ita loquuntur: *Sententia*

Duacenſis in Cenſ. Aſſert. 8.

*hæc quatenus dicit per auxilium præveniens acceptum
in actu ſecundo, id eſt, gratiam excitantem poſſe pec-
catorem converti, ita ut ad actualem ejus converſio-
nem non ſit neceſſaria ſingularis illa gratiæ Dei coope-* B
*ratio, qua ex nolente volens, ex averſo converſus,
& ex malo bonus efficiatur, tam Scripturis quam
B. Auguſtini doctrinæ repugnat.* Quid, quòd nec
ipſe D. Thom. aut ullus antiquorum Patrum
inter ipſum & Auguſtinum, vel ullus vetu-
ſtiorum Scholaſticorum iſtius gratiæ ſuffi-
cientis meminit. Dixit quidem aliquando
S. Thomas redemptionem ſufficientem, ſed
hoc multum à gratia ſufficiēte diſcrepat. Di-
xit etiam, quod *aliquam habeamus ſufficientiam*

S. Th. lect. 1. ſup. Epiſt. 2. ad Corinth.

qua bonum velle & credere incipiamus: ſed hoc ad
iſtam controverſiam dirimēdam neutiquam
ſufficit. Nam & gratia Chriſti ab Aug. præ-
dicata ſufficientiam donat, non ab actu ta-
men disjunctam, ſed quem victrici poteſtate
largitur. Per illam enim homo verè ſufficit:
Tunc enim utile eſt poſſe cum volumus, & tunc utile

Lib. de ſpir. & lit. c.

eſt velle cum poſſumus, inquit S. Doctor. Nam
vera Chriſti gratia eſt talis, ut quemadmo- C
dum Salvator mundi dicit: *Omnis qui audivit*

Ioan. 6.
Lib. de grat. Chriſti. 14

*à Patre & didicit, venit ad me. Qui ergò non vene-
rit non de illo rectè dicitur, audivit quidem & didicit
ſibi eſſe veniendum, ſed facere non vult quod didicit.
Prorſus non rectè dicitur de iſto docendi modo, quo
per gratiam docet Deus.* Dum igitur facit gratia
Chriſti ut omnis qui audivit ac didicit veniat

Ibid.

profectò ſatis oſtenditur & *poſſibilitatis profe-
ctus, & voluntatis affectus, & actionis effectus.* Ta-
lem igitur ſufficientiam omninò agnoſcit
Auguſt. agnoſcit Scriptura, ſed illa non eſt
quam quærimus, niſi ita à ſua natura dege-
neret, ut & ab actionis effectu, & à volunta-
tis affectu, & à poſſibilitatis profectu ſepa-
retur, & ſolâ ſterili & inutili perniciosâ po-
teſtate ſuperbi ſibi blandiantur. *Nam quid pro-*

Lib. de ſp. & lit. c. 11.

*deſt, ſi quod non poſſumus volumus, aut ſi quod poſſu-
mus nolumus.* Et quidem talem ſufficientem
gratiam Auguſtino, repugnare, non eſt diffi-
cile advertere, ſi quis principiorum ejus me- D
minerit, quibus tanquam cardinibus tota
ejus doctrina vertitur.

Nam primò, tale adjutorium non eſt aliud
quam adjutorium *ſine quo non* fit opus, nequa-
quam verò *adjutorium quo*, ac proinde eſt ad-
jutorium ſanæ voluntatis ſeu primi hominis,
non ægrotæ: ſupponit enim robuſtā eſſe ſa-
natamque

natamque voluntatem, atque ita prorſus inutile eſt hominibus poſt lapſum ſuum; quæ latiùs in præcedentibus declarata ſunt: A

Vide ſup. lib. proœm. c. 3. 4. & maxime 5.

Secundò, eſt tantum adjutorium *poſſibilitatis, non voluntatis, & actionis* dat enim homini poſſe ſi velit non velle quod poſſit; ac proinde eſt Pelagianicum adjutorium, non Chriſti Salvatoris, de quo etiam ſuperius abundè diximus.

Vide ibidem cap. 9. & 10.

Tertiò, quia eſt adjutorium, quod Maſſilienſes ad credendum neceſſarium eſſe, atque ita ſufficere ſtatuebant, ut cum eo credere poſſet homo ſi vellet; qui tamen tanquam hæretici proſcripti ſunt: non aliam ſane ob cauſam, niſi quia tale auxilium homini ſufficere putarent, adeoque nullum aliud adjutorium ad credendum actu ex parte Dei eſſe neceſſarium; de quo etiam fuſius diſſertum eſt.

Vide ſupra cap. 12.

Quartò, quia ſi cum tali ſufficienti adjutorio nunc homo poſſet operari, conſequenter homo poſt lapſum poſſet ſibi ipſi, Deo non ſpecialiter donante, bonas actiones ac meritum dare, poſſet per liberum arbitrium gratiâ non donante, à lapſu ſurgere, in veritate ſtare, perſeverare, vitam æternam velut mercedem humanorum meritorum adipiſci: denique poſſet ſeipſum ab alijs ſuæ volũtatis libertate diſcernere, atque ita contra Apoſtolum gloriari dicentem, *Quis enim te diſcernit? Quid habes quod non accepiſti?* Nam talis gratiæ adjutorium non diſcernit bonos à malis, ſed commune eſt bonis & malis. Hæc autem omnia non ſolum doctrinæ ſancti Auguſtini, ſed & Scripturis ſacris adverſantur: *Nihil enim*, inquit Auguſtinus, *huic ſenſui* Apoſtoli dicentis, Quis enim te diſcernit &c. *tam contrarium eſt, quam de ſuis meritis ſic quemquam gloriari, tanquam ipſe ſibi ea fecerit, non gratia, Dei, ſed gratia quæ bonos diſcernit à malis, non quæ communis eſt bonis & malis.* Eſt autem perſpicuum talem gratiam ſufficientẽ eſſe communem bonis & malis. De quibus vide etiam quæ in ſuperioribus dicta ſunt. B C

Lib. de prædeſt. Sanctor. cap. 5.

Vide lib. de ... proœm. c. 6. & ... 8.

Quintò, quia tale adjutorium repugnat precibus quas vel Deus Eccleſiæ ſuæ tradidit & inſpiravit, vel ipſa ſibi à Spiritu ſancto erudita formavit. Idque duplici ex capite. Nam primò in univerſis ejus precibus non reperitur ulla oratio qua filijs ſuis vel in filiis petat *poſſe ſi velint*, ſed ſemper ipſum velle, converti, credere, diligere, facere præcepta, perſeverare & hujuſmodi. Vnde ſi quem ſciret Eccleſia motibus gratiæ quam vehementiſſimis præveniri & excitari, nondum tamen reipſa velle vel credere, vel facere, non deſiniret pro ipſo preces fundere, donec eum Deus reipſa convertere dignaretur. Et ſi ex duobus æqualiter excitatis, unus crederet, alter in incredulitate perſiſteret, peculiares ageret gratias Deo, tanquam qui peculiari gratiæ beneficio ei inſpiraſſet fidem. Orat ergò Eccleſia & gratias agit, non ut habeant, vel quod habuerint credere poſſe ſi vellent, ſed ipſum velle & credere: *Quid ergò oramus*, inquit Auguſtinus, *pro nolentibus credere, niſi ut Deus in illis operetur & velle?* Et iterum: *Orat pro non credentibus, quid niſi ut credant?* Secundò tale adjutorium Eccleſiæ D

Vide lib. ... & ſeqq. ...

Lib. de prædeſt. Sanct. cap. 8.

Ibid.

precibus repugnat, quia tollit funditùs fidelium orationes, quibus precantur ſive pro alijs, ut convertantur, ſive pro ſeipſis ut benè vivendo proficiant. Docent enim ijdem recentiores hujuſmodi adjutorium ſemper eſſe præſens omnibus etiam induratis, vel certè, quibus omnibus fides prædicatur, vel, ut alij volunt, ſaltem Chriſtianis maximèque juſtificatis. Quod ſi verum eſt, quis non videt pro illis, quibus ſufficiens adjutorium præſto eſt inaniter preces fundi? *Nam quid ſtultius, quam orare, ut facias*, inquit Auguſtinus, *quod habes in poteſtate?* Hoc eſt, quod potes facere ſi velis. Hoc enim dicimur habere in poteſtate, quod poſſumus facere ſi volumus, qui eſt proprius effectus gratiæ ſufficientis. Dat enim poſſe ſi velis ſicut efficax, velle quod poſſis. Stultè igitur hoc orat fidelis, vel pro infidelibus, quibus jam prædicatur fides, vel pro fidelibus aut ſeipſis, quibus incumbente Dei præcepto adjutorium ſufficiens non adimitur. Cùm ergò juxta doctrinam Romanæ ſedis, *legem credendi lex ſtatuit ſupplicandi*, & ſupplicatio fiat per univerſam Eccleſiam ex ipſa Chriſti Domini inſtitutione, non ſolùm fidelium pro infidelibus, ſed etiam pro fidelibus, & maximè pro ſeipſis, profectò legem credendi ſtatuit, non ſolum infideles ſed etiam fideles illo ſufficienti carere adjutorio: ne alioqui inaniter & ſtultè convincãtur orare ut faciant quod jam habent in poteſtate. Nam inde eſt quod Auguſtinus quando Adamo ſtanti tale adjutorium adeſſe ſtatuebat, etiam orationes pro faciendi poteſtate & actione ſubtraxit: *Quæ illi abundantia erat, quando conſtitutus eſt homo in paradiſo, quando nihil illi deerat, quando Deo fruebatur.* Et inferius: *In paradiſo non clamabas* tanquam indigus, *ſed laudabas, non gemebas, ſed fruebaris.* Et quid ni clamabat primus homo? Nempe, ne quando non deerat illa gratia ſufficiens, in illam incideret ſtultitiam qua oraret ut haberet, aut faceret, quod jam habebat in poteſtate. Quibus conſideratis. Nihil verius videtur, quam hujuſmodi gratiã ſufficientem, quam hominibus infirmis tantã liberalitate tribuunt recentiores eſſe iuſtrumentum aptiſſimum, quo *extinguatur oratio, accendatur elatio, dum timemus ne tepeſcat hortatio*, ſicut alicubi Auguſtinus loquitur. Extincta enim oratione propter illã quæ ſufficienter adeſt operandi poteſtatem, neceſſe eſt in Dei adjutoris neglectum ſuarumque virium confidentium incidere, quo nihil pernicioſius homini contingere poteſt. B C

Lib. de natura & gratia cap. 18.

Celeſtin. in epiſt. ad Epiſcopos Gall. cap. 10.

Vide ſup. lib. præ... c. 21. & cap. 17.

In expoſ. 2. in Pſal. 29.

Lib. de dono perſ. cap. 16.

Quod ſi reliquas gratiæ Dei proprietates percurrere velimus, ut quod donat homini voluntatem & opus & meritum, quod efficaciſſimè potentiſſimèque agit homines, cæteraque quæ ſuperius recenſuimus, & infra nonnihil adhuc delibaturi ſumus, ex omnibus liquebit, non eſſe nivem calori diſſimiliorẽ, quàm ſufficientem illam gratiam veræ gratiæ quam Auguſtinus tradidit: ut alterutrum profectò neceſſarium ſit, vel quod eam nunquam poſt lapſum hominis agnoverit, vel quod eam à medicinalis adjutorii limitibus, quod per crucem ſuam Salvator dedit, excluſerit. D

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN